

Asia: VN/37157/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä "Asianajajaliitto") kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta (jäljempänä "HE-luonnos" ja suurten konsernien vähimmäisverosta annettu laki jäljempänä "minimiverolaki"). Lausuntonaan Asianajajaliitto esittää seuraavaa.

Johdanto

Asianajajaliiton oikeuspoliittisen työn lähtökohtana on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Asianajajaliitto pyrkii näin ollen painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen ja oikeusturvaan liittyviä näkökulmia.

Verotuksen alalla oikeusvaltioperiaate ilmenee erityisesti oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden vaatimuksina. Oikeusvaltioperiaatteen ilmentymänä voidaan pitää myös perustuslain 81 §:n 1 momenttia, jonka mukaan valtion verosta säädetään lailla.

Verotuksen oikeusvarmuus ja ennakoitavuus

Asianajajaliitto pitää perusteltuna ratkaisuna sitä, että niin sanottujen GloBE-soveltamisohjeiden mukaiset säännöt, joita ei ollut mahdollista huomioida minimiverolakia säädettäessä, säädetään Suomessa voimaan minimiverolakia muuttamalla. Asianajajaliitto katsoo, että verovelvollisuuden perustuminen pelkästään OECD:ssä laadittuihin sääntöihin ei olisi verotuksen oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden kannalta kestävää ja tarkoittaisi lainsäädäntövallan siirtymistä tosiasiallisesti OECD:lle.

HE-luonnoksessa ehdotettu lainsäädäntö soveltuu taannehtivasti. Taannehtivan verolain säätämistä on käsitelty HE-luonnoksessa, jossa on perustuslakivaliokunnan kannanottoihin viitaten todettu, että taannehtivaa verolainsäädäntöä tulee välttää. Edelleen on todettu, että verolakien taannehtivuutta ei kuitenkaan pidetä ehdottoman vältettävänä, jos verovelvollisen asemaa ei heikennetä kohtuuttomalla tavalla. Minimiverolain ehdotettujen muutosten osalta taannehtivuuden hyväksyttävyyttä perustellaan sillä, että ne perustuvat vuonna helmikuussa, heinäkuussa ja joulukuussa 2023 julkaistuihin GloBE-soveltamisohjeisiin, joiden yhdenmukainen soveltaminen maailmanlaajuisesti on tärkeää ja joiden soveltaminen on lähes poikkeuksetta verovelvollisten kannalta edullista.

Asianajajaliitto yleisesti ottaen suhtautuu kielteisesti taannehtivien verolakien säätämiseen, koska ne heikentävät merkittävällä tavalla verovelvollisten oikeusturvaa ja verolainsäädännön ennakoivuutta. Asianajajaliitto jakaa kuitenkin HE-luonnoksessa esitetyn näkemyksen siitä, että siltä osin, kun uusi lainsäädäntö parantaa verovelvollisten asemaa ja heidän hallinnollista taakkaansa, taannehtiva soveltaminen on tässä tilanteessa perusteltua.

HE-luonnoksessa todetaan, että ehdotetut muutokset sisältävät myös veronkiertosäännöksen kaltaisen lisäyksen minimiverolakiin. Kyseinen säännös soveltuisi tietyissä olosuhteissa järjestelyihin, joiden tarkoituksena on arvioitu olleen ainoastaan verotuksen maakohtaiseen raporttiin perustuvan olettamasäännöksen piiriin pääseminen ja täydennysverolta välttyminen. Tätä säännöstä ehdotetaan sovellettavaksi järjestelyihin, jotka on tehty sen jälkeen, kun OECD:n Inclusive Frameworkin ohjeistus on joulukuussa 2023 julkaistu ja säännöksen on näin ollen katsottu tulleen verovelvollisten tietoon. Soveltamisajankohdalle katsotaan myös saavan tukea KHO:n siirtohinnoitteluohjeita koskevasta ratkaisusta KHO 2018:173.

Asianajajaliitto katsoo, että kyseistä säännöstä ei voida soveltaa taannehtivasti ja hallituksen esityksessä tulisi esittää, että säännöstä sovellettaisiin järjestelyihin, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen tai aikaisintaan hallituksen esityksen antopäivämäärän jälkeen. Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla, jonka tulee sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Asianajajaliitto toteaa, että veronkiertosäännösten soveltamisella puututaan merkittävällä tavalla verovelvollisten oikeuksiin ja säännökset määrittävät verovelvollisuuden ja veron suuruuden perustetta, joten veronkiertosäännöksen tulee aina perustua laintasoiseen säännökseen eikä sitä voi soveltaa taannehtivasti. OECD:n ohjeistuksen perusteella verovelvollisten ei voida katsoa olevan tietoisia siitä, että Suomessa säädetään tulevaisuudessa veronkiertosäännös, vaan he tulevat tietoisiksi tästä vasta silloin, kun laintasoinen säännös säädetään Suomessa.

HE-luonnoksessa viitattu ratkaisu KHO 2018:173 koski tapausta, jossa verovelvollinen oli valinnut siirtohinnoittelumenetelmän ratkaisun kohteena olevien verovuosien aikana voimassa olevan OECD:n ohjeistuksen mukaisesti ja KHO totesi, ettei Verohallinnolla ollut oikeutta oikaista verotusta verovelvollisen vahingoksi, koska markkinaehtoisten voittojen määrät oli voitu määrätä kyseisellä menetelmällä. Ratkaisu perustuu verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n soveltamiseen, joka on ollut voimassa ratkaisussa käsiteltävinä verovuosina. Kyseinen ratkaisu ei Asianajajaliiton näkemyksen mukaan millään tavoin tue sitä, että OECD:n ohjeistuksen tuella Suomessa voitaisiin säätää taannehtivaa verolainsäädäntöä. Päinvastoin ratkaisun KHO 2014:119 perusteella on Asianajajaliiton näkemyksen mukaan selvää, ettei OECD:n ohjeistus voi laajentaa verolainsäädännön soveltamisalaa ja oikeuttaa osapuolten sopiman liiketoimen sivuuttamista. Taannehtivaa verolainsäädäntöä, joka heikentää verovelvollisten oikeuksia, ei siten voi perustaa HE-luonnoksessa ehdotetulla tavalla OECD:n ohjeistukseen.

Helsingissä 6. päivänä syyskuuta 2024

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson

Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Ritva Aalto, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu vero-oikeuden asiantuntijaryhmässä.

Enne Heidi
Suomen Asianajajaliitto